

7. Соколов Я. Бухгалтерський учет: от истоков до наших дней: Учебн. пособие для вузов / Я. Соколов. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638 с.

8. Хомин П.Я. Контрольна функція бухгалтерського обліку в контексті його поділу на управлінський і фінансовий Хомин П.Я., Палюх М.С.// Науковий збірник Криворізького економічного інституту КНЕУ. – 2005. – №4. – С. 48-52.

Вікторія РОЖЕЛЮК

д.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

Святослав ПИТЕЛЬ

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ З ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Потреба у формуванні облікової політики на рівні суб'єктів господарювання пов'язана з наявністю в законодавчих нормативно-правових актах альтернативних варіантів обліку, серед яких бухгалтер повинен обрати оптимальний і організувати відповідним чином його структурні складові, завдяки чому він стає активним учасником здійснення господарських операцій, а не тільки їх реєстратором.

Підприємство самостійно визначає параметри та напрями облікової політики; обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації й узагальнення інформації в них із дотриманням єдиних методологічних засад та з урахуванням особливостей господарської діяльності й наявної технології обробки облікових даних; розробляє систему і форми звітності та контролю господарських операцій, обліку для управління і визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів; затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку; може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, із наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства і обирає форму організації та ведення бухгалтерського обліку; розробляє робочий план рахунків, організацію інвентаризації матеріальних цінностей, коштів і розрахунків тощо [3].

Процес формування облікової політики підприємства є складним та трудомістким. Основна мета діяльності підприємства бути досяжною, якщо правильно організовано систему бухгалтерського обліку, для чого потрібно обрати необхідні, методи обліку та правильно розподілити обов'язки між працівниками підприємства. Варто зауважити, що від вдало обраної облікової політики великою мірою залежать ефективність управління господарською діяльністю підприємства та стратегія його розвитку на тривалу перспективу. Вдало обрана облікова політика позитивно впливає на діяльність підприємства, забезпечує ефективну роботу бухгалтерії. При формуванні облікової політики підприємства з переробки продукції сільського господарства обов'язково слід дотримувати наступних основних вимог: повнота; законність; несуперечність; пріоритет змісту над формою; достовірність; раціональність; обачність. Використовуючи облікову політику, власник та адміністрація забезпечують максимальну ефективність господарської діяльності підприємства. Формування й реалізація облікової політики є тим інструментом, який дозволяє власникам вибудувати бухгалтерський облік так, щоб максимально задовольнити їхні потреби в інформації для управління своєю власністю.

Основною метою формування облікової політики є: підвищення фінансової стійкості організації, посилення її незалежності від зовнішніх факторів у результаті нарощування

джерел власних коштів; цільове накопичення і використання накопичених грошових і матеріальних ресурсів переважно на розвиток організації, її оновлення й технічне переозброєння тощо.

Загалом складовими облікової політики є методологічні та методичні аспекти, які формують її методологічний базис на основі принципів, правил та процедур щодо відображення фінансово – господарських операцій у системі бухгалтерського обліку.

Облікова політика повинна охоплювати всі аспекти облікового процесу, в тому числі методичний та організаційно-технічний: під методичним аспектом слід розуміти обрані організацією конкретні способи та методи ведення бухгалтерського обліку, наприклад, методи групування й оцінки фактів господарської діяльності, погашення вартості активів, способи застосування рахунків бухгалтерського обліку тощо; під організаційно-технічним – систему побудови бухгалтерської служби, організації внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю; технологію обробки облікової інформації, наприклад, прийоми організації документообігу, інвентаризації, системи облікових реєстрів та інші відповідні способи, методи і прийоми. При розробленні облікової політики підприємство повинно прагнути до формування такої політики, яка б забезпечувала досягнення оптимальних (з погляду стратегії розвитку) кінцевих результатів фінансово-господарської діяльності.

На вибір та обґрунтування облікової політики впливають такі основні фактори: організаційно-правова форма і форма власності; галузева приналежність та вид діяльності; організаційна структура і структура управління підприємством (концерн, об'єднання, підрозділ або філіал підприємства тощо); ступінь залежності від головного керуючого органу; показники, що характеризують обсяги й ефективність діяльності суб'єкта господарювання (обсяг виконання робіт, надання послуг, товарообіг, середньооблікова чисельність працюючих, рентабельність) і т.д.

Наказ про облікову політику підприємства (табл.1) після його затвердження набуває статусу юридичного документа. Він є основним внутрішнім документом, який регулює організацію облікового процесу на підприємстві та є обов'язковим для виконання всіма його службами і працівниками.

Таблиця 1

Рекомендовані основні розділи наказу про облікову політику
на переробному підприємстві [2]

№ п/п	Назва розділу	Характеристика
1	Загальні положення	Мета облікової політики, обов'язки керівника і головного бухгалтера щодо ведення бухгалтерського обліку
2	Форма обліку	Зазначається форма обліку, яку застосовує підприємство
3	Робочий план рахунків	Перелік рахунків, якими користується підприємство, створений на підставі чинного плану рахунків
4	Графік документообігу	Затверджений графік документообороту на підприємстві
5	План проведення інвентаризації	Перелік планових інвентаризацій та час їх проведення з зазначенням основних об'єктів
6	Склад фінансової, податкової, статистичної та іншої звітності	Перелік звітності, порядок її складання, затвердження і подання. Перелік посадовців, відповідальних за складання та подання звітності
7	Положення про зберігання архіву підприємства	Порядок зберігання архіву документів підприємства, відповідальний посадовець
8	Методика ведення обліку	Встановлення мінімальної вартісної межі основних засобів, вибір методу нарахування амортизації та оцінки вибуття запасів, створення резервів на оплату відпусток, резервів за дебіторською заборгованістю тощо, спосіб обліку і розподілу загальнопромислових витрат, застосування класів рахунків, інші особливості методики ведення обліку відповідно до конкретних умов підприємства – галузі та технології виробництва

Комплекс завдань, які покладають на облікову політику, надзвичайно великий. До неї відносять усі питання організації бухгалтерського обліку.

Проектування облікової політики на підприємстві є складним, трудомістким і відповідальним процесом, оскільки воно вимагає виконання складних аналітичних процедур, потребує врахування особливостей діяльності підприємства в конкретному середовищі. У статті 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» наводиться 10 чинників, якими слід керуватися при визначенні облікової політики [1].

Виходячи з існування щонайменше 20 факторів зовнішнього та внутрішнього впливу на облікову політику підприємства, можемо стверджувати, що вона є індивідуальною й повинна максимально підлаштовуватися під потреби конкретного підприємства. Тому доцільно було б створити відповідну комісію на підприємстві, яка б відповідала за розробку всієї облікової політики. До її складу можуть увійти: головний бухгалтер, головний технолог, головний механік, головний економіст, внутрішній аудитор, ревізор тощо. Якщо при розробці облікової політики звернутися до стороннього підприємства (аутсорсинг), існує ризик, що така фірма, не повністю зорієнтувавшись в усіх нюансах обліку підприємства, може вказати принципи обліку, які виявляться для нього неприйнятними.

Таким чином облікова політика підприємства – це сукупність методів обліку обраних ним серед законодавчо дозволених, враховуючи його специфіку діяльності та стратегічну мету, яка підвищує гнучкість, оперативність та ефективність прийнятих управлінських рішень.

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: затв. Верховною Радою України від 16.07.1999р №996–XIV зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Рожелюк В. М. Організація бухгалтерського обліку діяльності переробних підприємств: монографія / В. М. Рожелюк. – К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 488 с.
3. Рожелюк В. М. Шляхи вирішення проблем формування облікової політики підприємства / В. М. Рожелюк, С. В. Питель / Інноваційна економіка. – 2009. – № 3 (13). – С. 79–83.

Ірина СПІЛЬНИК

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

СУТНІСТЬ ОБЛІКУ ТА АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ЙОГО ІСТОРІЇ

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» бухгалтерський облік це – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. [1]

Слід мати на увазі, що таке поняття, як облік, правомірно розглядати з кількох різних позицій:

- як практичну діяльність людини (певне ремесло);
- як спосіб або форму мислення;
- як особливу мову ділового спілкування;
- як науку, що є системою накопиченого досвіду і знань, а також творчу діяльність, спрямовану на вирішення актуальних питань теорії і практики.

Виникнення обліку зумовлене вимогами життя, іншими словами, необхідністю знати, скільки і якого майна є в господарстві, скільки винні цьому господарству і скільки воно заборгувало. Як практична діяльність рахівництво, у тому числі господарський облік, а згодом, і бухгалтерський, існував з незапам'ятних часів і був зумовленим потребами